

Instrukcja

W czasie pisania programu pamiętaj o:

1. dbaniu o czytelność kodu (odpowiednie formatowanie kodu, nazewnictwo zmiennych adekwatne do ich znaczenia, komentarze),
2. dbaniu o czytelność interfejsu z użytkownikiem (w sposób jawny pytaj użytkownika jakie dane ma podać oraz opisz wyniki, które zwracasz),
3. przed fragmentem implementującym poszczególne zadania umieść komentarz: `/*Zadanie X */` oraz wypisz na ekranie analogiczny komunikat (X jest numerem zadania): `std::cout << "Zadanie X"<< std::endl;`,
4. każde zadanie umieść w oddzielnej funkcji (w niej dopiero należy odwoływać się do zaimplementowanych funkcji i klas),
5. zaimplementuj menu wyboru zadania, a następnie wykorzystując pętle **do-while** oraz konstrukcję **switch** wykonaj odpowiedni fragment kodu,
6. w zadaniach wymagających udzielenia komentarza bądź odpowiedzi, należy umieścić go w kodzie programu (np. w postaci komentarza albo wydrukować na ekranie),
7. w zadaniach polegających na zaprojektowaniu klasy należy utworzyć jej instancję i wykorzystać zaimplementowaną funkcjonalność.

Wprowadzenie

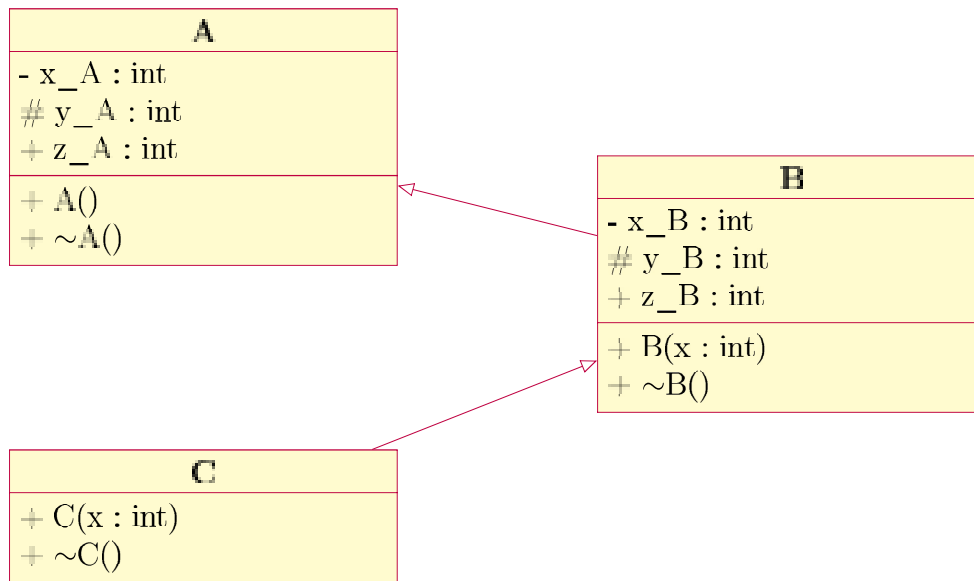
Dziedziczenie

Na rysunku 1 został umieszczony diagram w notacji UML przedstawiający trzy klasy A, B oraz C. Każda klasa jest reprezentowana przez jeden prostokąt, podzielony na trzy części: nazwę klasy, listę atrybutów (pól) oraz listę metod. Symbole -, #, + przed nazwą pola lub metody oznaczają tryb widoczności danego składowika, odpowiednio: **private**, **protected** i **public**. Strzałki pomiędzy poszczególnymi klasami symbolizują relację dziedziczenia.

Implementacja klas A, B oraz C z rysunku 1 w języku C++ wygląda następująco:

```
class A {  
    private:  
        int x_A;  
  
    protected:  
        int y_A;  
  
    public:  
        int z_A;
```

5

Rysunek 1: Diagram zależności pomiędzy klasami A, B i C.

```

10      A() : x_A(0), y_A(0), z_A(0) {
11          cout << "ctor A" << endl;
12      }
13
14      ~A() {
15          cout << "dtor A" << endl;
16      }
17
18      void print_values_A() {
19          cout << x_A;    // ok
20          cout << y_A;    // ok
21          cout << z_A;    // ok
22      }
23  };
24
25  class B : public A { // dziedziczenie po klasie A w trybie public
26      private:
27          int x_B;
28
29      protected:
30          int y_B;
31
32      public:
33          int z_B;
34
35      B(int x) : A(), x_B(x), y_B(0), z_B(0) {
36          cout << "ctor B" << endl;
37      }
  
```

```
40     ~B() {  
        cout << "dtor B" << endl;  
    }  
  
    void print_values_B() {  
45        // cout << x_A; // błąd: x_A jest polem prywatnym  
        // klasy bazowej A  
        cout << y_A;    // ok  
        cout << z_A;    // ok  
        cout << x_B;    // ok  
50        cout << y_B;    // ok  
        cout << z_B;    // ok  
    }  
}  
  
55 class C : protected B { // dziedziczenie po klasie B w trybie  
    protected  
    public:  
        C(int x) : B(x) {  
            cout << "ctor C" << endl;  
        }  
  
60        ~C() {  
            cout << "dtor C" << endl;  
        }  
  
65        void print_values_C() {  
            // cout << x_A; // błąd: x_A jest polem prywatnym  
            // klasy bazowej A  
            cout << y_A;    // ok  
            cout << z_A;    // ok  
70            // cout << x_B; // błąd: x_B jest polem prywatnym  
            // klasy bazowej B  
            cout << y_B;    // ok  
            cout << z_B;    // ok  
            cout << x_C;    // ok  
75            cout << y_C;    // ok  
            cout << z_C;    // ok  
        }  
    }
```

Korzystając z paradygmatu dziedziczenia w języku C++ należy pamiętać o kilku elementach:

a) ustawieniu trybu dziedziczenia w nagłówku deklaracji klasy (linie 26 oraz 55 na powyższym listingu). Klasa B dziedziczy po A składowe z sekcji **protected** oraz **public** w niezmienionej postaci. Natomiast klasa C dziedziczy z B (oraz pośrednio z A) wszystkie składowe z sekcji **protected** oraz **public** jako swoje składowe sekcji **protected**.

h) wywołaniu konstruktora klasy nadrzędnej (linie 36 oraz 57). W sekcji listy inicjalizacyjnej konstruktora (lista wyrażeń pomiędzy dwukropkiem a klamrą), można jawnie wywołać odpowiedni dla nas konstruktor klasy nadrzędnej. W przypadku pominięcia jawnego wywołania, zostanie wywołany konstruktor domyślny o ile taki istnieje - jeżeli w tym konstruktor domyślny nie istnieje to w tym przypadku kompilator zgłosi błąd.

Przykłady wykorzystanie zdefiniowanych klas:

```
A a1;
B b1(5);
C c1(2);

5  b1.print_values_A(); // wypisuje na ekranie wartości składowych
    // x_a, y_a, z_a.
    // Ponieważ metoda znajduje się w klasie A
    // ma również dostęp do pól prywatnych klasy A
    // czyli m.in. do x_a

10  b1.print_values_B(); // wypisuje na ekranie wartości składowych
    // y_a, z_a oraz x_b, y_b, z_b

    c1.print_values_C(); // wypisuje na ekranie wartości składowych
15    // y_a, z_a oraz y_b, z_b oraz x_c, y_c, z_c

    c1.print_values_B(); //błąd: Metoda print_values_b pochodzi z klasy B
    // po której dziedziczymy w trybie 'protected'.
    // Dlatego do w tym miejscu
20    // nie mamy do tej metody dostępu.

    A &a2 = b1;
    a2.print_values_A(); // ok
    a2.print_values_B(); // błąd kompilacji, klasa A nie ma tej metody.

25  B &b2 = c1; // błąd kompilacji. Nie można konwertować klas
    // na klasy bazowe w innych niż publicznym
    // trybie dziedziczenia.

30  A *a3 = &b1;
    a3->print_values_A();
```

Przesłanianie metod oraz metody wirtualne

W kontekście dziedziczenia w języku C++ istnieją dwa rodzaje deklarowania metod w klasach bazowych i pochodnych:

- a) metody przesłonięte,
- b) metody wirtualne.

Wywołanie metody przesłoniętej jest ściśle powiązane z aktualnym typem obiektu. Rozważmy poniższy przykład:

```
class A {  
    protected:  
        double x, y;  
  
    public:  
        A(double x, double y) : x(x), y(y) { }  
  
        double compute() {  
            return x + y;  
        }  
}  
  
class B : public A {  
    public:  
        B(double x, double y) : A(x,y) { }  
  
        double compute() {  
            return x * y;  
        }  
}
```

W liniach 8 oraz 17 zdefiniowane są dwie metody o tej samej nazwie oraz liście argumentów. Dla tego przypadku metoda `compute` z linii 17 przesłania metodę z linii 8. W momencie wywołania metody `compute` wywołana zostanie zawsze ta wersja, która należy do klasy obiektu dla którego jest wywoływana. Tzn.:

```
A a1(5, 4);  
cout << a1.compute(); // zostanie wywołana metoda A::compute();  
// wynik: 9  
  
B b1(5, 4);  
cout << b1.compute(); // zostanie wywołana metoda B::compute();  
// wynik: 20  
  
A& a2_b1 = b1;  
cout << a2_b1.compute(); // zostanie wywołana metoda A::compute();  
// wynik: 9  
  
A* a3_b1 = &b1;  
cout << a3_b1->compute(); // zostanie wywołana metoda A::compute();  
// wynik: 9
```

Metody przesłonięte są zawsze przywiązane do **typu klasy**, pod jaką wirloczny jest nasz obiekt. Metody wirtualne definiuje się poprzez dodanie słowa kluczowego **virtual** przed nagłówkiem metody i w przeciwieństwie do metod przesłoniętych są one na stałe przypisane do **instancji klasy** (czyli obiektu), a nie klasy. Rozważmy analogiczny do poprzedniego przykład:

```
class A {  
    protected:  
        double x, y;  
  
    public:  
        A(double x, double y) : x(x), y(y) { }  
  
        virtual double compute() {  
            return x + y;  
        }  
}  
  
class B : public A {  
    public:  
        B(double x, double y) : A(x,y) { }  
  
        virtual double compute() {  
            return x * y;  
        }  
}
```

W liniach 8 oraz 17 dodatkowo zostało dopisane słowo kluczowe **virtual**, które zmienia tryb, w którym metody są dziedziczone. W tym przypadku podczas zarzutowania instancji klasy B na klasę A i wywołaniu metody `compute` zostanie wywołana wersja przynależna do klasy B.

```
A a1(5, 4);  
cout << a1.compute(); // zostanie wywołana metoda A::compute();  
// wynik: 9  
B b1(5, 4);  
cout << b1.compute(); // zostanie wywołana metoda B::compute();  
// wynik: 20  
  
A& a2_b1 = b1;  
cout << a2_b1.compute(); // zostanie wywołana metoda B::compute();  
// wynik: 20  
  
A* a3_b1 = &b1;  
cout << a3_b1->compute(); // zostanie wywołana metoda B::compute();  
// wynik: 20
```

Wirtualny destruktor

W języku C++ oprócz metod wirtualnymi mogą być również destruktory (konstruktory nie mogą być wirtualne). Wykorzystywane jedyną i najważniejszą różnicą w stosunku do klasycznych destruktorów jest to, że są one wywoływane również w momencie usuwania za pomocą operatora `delete` obiektu zarzutowanego na klasę wyżej w hierarchii.

```
class A {  
    A() { }  
    virtual ~A() { }  
}  
5 class B : public A {  
    B() { }  
    virtual ~B() { }  
}  
10  
B* pb = new B(); // tworzymy dynamicznie instancję klasy B  
A* pa_b = pb;    // rzutujemy instancję klasy B na klasę A  
delete pa_b;     // usuwamy obiekt wskazywany przez wskaźnik
```

W przypadku destruktorów wirtualnych w momencie wykonania instrukcji `delete pa_b` zostanie wykonany zarówno destruktor `A::~~A()` jak i `B::~~B()`. Gdyby pominięto słowo kluczowe `virtual`, zostałyby wywołany tylko destruktor `A::~~A()`, co mogłoby doprowadzić do nieprawidłowego zwolnienia zasobów przez dynamicznie utworzony obiekt.

Zadania

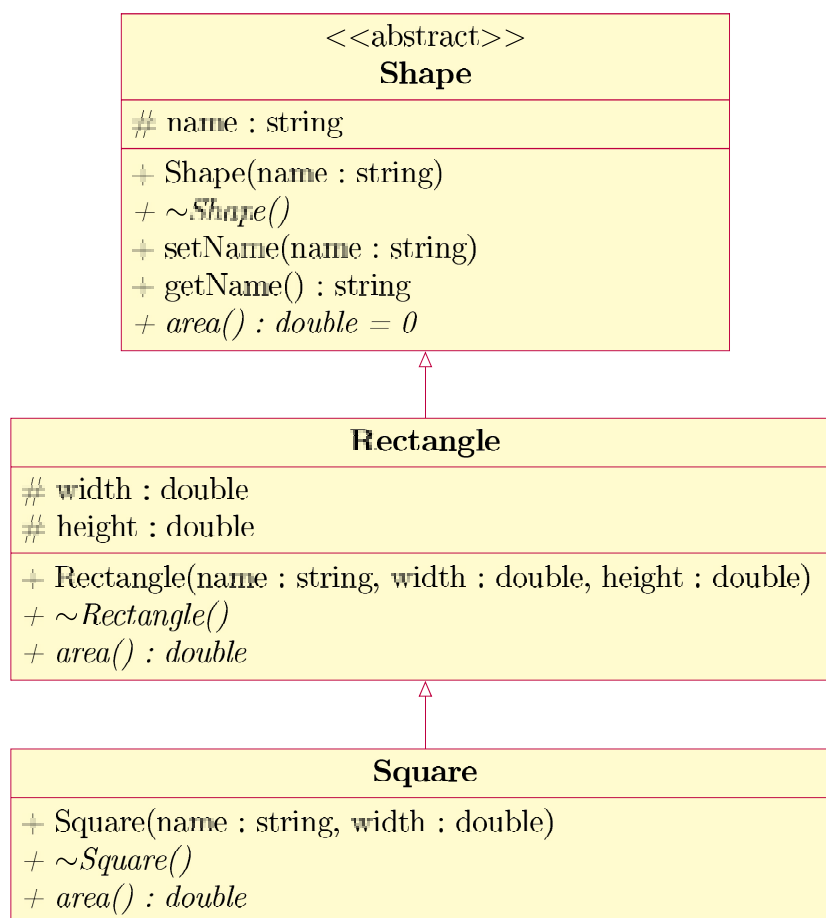
Zadanie 1

Zaimplementuj klasy `Shape`, `Rectangle` oraz `Square` ze składowymi jak na rysunku 2 i następującą funkcjonalnością:

- a) każdy konstruktor i destruktor wypisuje na ekranie komunikat, że jest wywoływany,
- b) w każdej klasie pochodnej zaimplementuj metodę `area()` liczącą pole figury (w klasie `Shape` powinna to być metoda czysto wirtualna).

Następnie wykorzystaj zaimplementowane klasy w różnych wariantach:

- a) utwórz instancję każdej klasy i wyświetl na ekranie pole figur,
- b) z wykorzystaniem referencji zarzutuj obiekty każdej z klas `Rectangle` i `Square` na wszystkie klasy wyżej w hierarchii oraz wywołaj metodę `area()`. Co zauważyłeś/aś?
- c) z wykorzystaniem wskaźników zarzutuj obiekty każdej z klas `Rectangle` i `Square` na wszystkie klasy wyżej w hierarchii oraz wywołaj metodę `area()`. Co zauważyłeś/aś?
- d) oznacz metodę `area()` jako metodę wirtualną i wykonaj ponownie warianty b i c,
- e) zmień tryb dziedziczenia klasy `Square` na `protected` i spróbuj wykonać ponownie warianty b i c. Co zauważyłeś/aś?

Rysunek 2: Diagram zależności pomiędzy klasami Shape, Rectangle, Square.

Wykonaj powyższe polecenia (wnioski napisz w komentarzu). Prześledź w jakiej kolejności dla obiektów automatycznych wywoływane są konstruktory, a w jakiej destruktor.

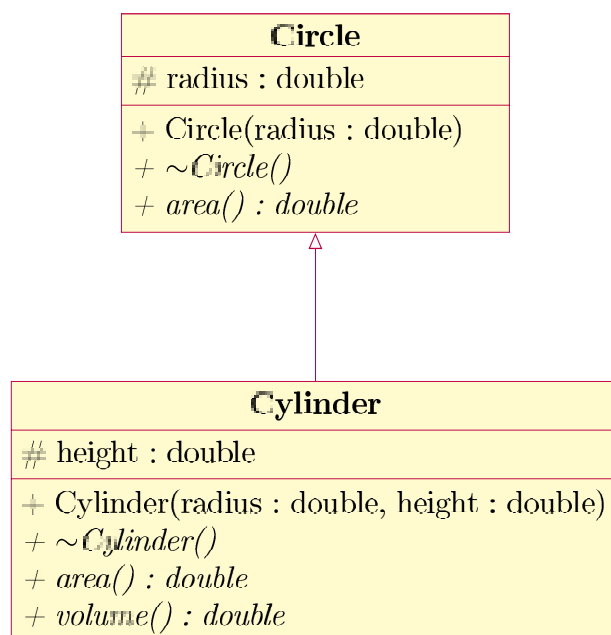
Wskazówka 1 W konstruktorach klas dziedziczących wywołaj konstruktor klasy bazowej. Przykładowo, implementacja konstruktora Square mogłaby wyglądać następująco:

```

Square(std::string name, double width) :
    Rectangle(name, width, width) // wywołanie konstruktora Rectangle
{}
  
```

Zadanie 2

Zaimplementuj klasę reprezentującą bryłę w kształcie walca rozszerzającą klasę reprezentującą koło z poprzecznego zacięcia oraz pozwalającą na wyznaczenie objętości oraz pola powierzchni tej bryły. Przykładowy diagram klas przedstawiono na rysunku 3. W celu wyznaczenia objętości bryły wykorzystaj metodę wyznaczającą pole powierzchni w klasie bazowej.

Rysunek 3: Przykładowy diagram klas dla Circle oraz Cylinder.

Zadanie 3*

Przygotuj interfejs `Funkcja` (klasa posiadająca wyłącznie funkcje wirtualne) zawierający konstruktor bezargumentowy dostępny wyłącznie dla klas dziedziczących oraz jedną metodę czysto wirtualną `oblicz(float x)`. W klasach pochodnych metoda `oblicz(float x)` powinna zwracać wartość funkcji przechowywanej w obiekcie w zadanym punkcie x .

Następnie, zaimplementuj klasę `FunkcjaLiniowa` będącą pochodną klasy `Funkcja`. Klasa `FunkcjaLiniowa` powinna zawierać pola `a` i `b` oraz przeciążoną metodę `oblicz(float x)` w taki sposób, żeby zwracała wartość funkcji $a * x + b$.

Zadanie 4*

Zaimplementuj funkcję `bisekcja`, która otrzymuje jako argumenty wskaźnik do obiektu klasy pochodnej klasy `Funkcja` z poprzedniego zadania, liczby p , k oraz d i szuka miejsca zerowego przekazanej w argumencie funkcji metody `bisekcji` w przedziale od p do k . Funkcja ma zwrócić miejsce zerowe z dokładnością do d . Jeżeli wartości funkcji na końcach zadanego przedziału są tego samego znaku to funkcja może zwrócić cokolwiek.

Dodatkowe informacje:

- Metoda `bisekcji` - http://pl.wikipedia.org/wiki/Metoda_r%C3%B3wnego_podzia%C5%82u